هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی

اقليم كوردستان - العراق
مجلس الوزراء
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي
مديرية الشؤون القانونية

Kurdistan Regional Government
Council of Ministers
Ministry of Higher Education & Scientific Research

No: ژمارە: ١٠٥٤
Date: ڕێکەوت: ٢٧ / ٥ / ٢٠١٩ زاینی
٧ / ٣ / ٢٧١٩ کوردی

ڕێنمایی ژمارە (١) ی ساڵی ٢٠١٩

ڕێنمایی کردنەوەی لقی زانکۆی نێودەوڵەتی لە هەرێمی کوردستان- عێراق

پاڵپشت بە (ماددەی ٢ ، ٣ ، ٥- چوارەم/ ١، ماددەی ٤٠- ٤٣ ، ماددەی ٥٠) لە یاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨)ی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان و پاڵپشت به (ماددەی ٥/ چوارەم/ ٢ و ٣) لە یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٣)ی یاسای زانکۆ تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان و هەروەها پاڵپشت بە (ماددەی ٤٩-١) لە یاسای ژمارە (٤٠)ی ساڵی (١٩٥١)ی یاسای شارستانی عێراقی، هەروەها پاڵپشت بە فەرمانی وەزاری ژمارە (١٥٩٣) لە (٢٠١٨/١٠/١٧) سەبارەت بە پێکهێنانی لیژنەیەکی تایبەت بە دارشتنی ڕێنمایی کردنەوەی لقی زانکۆی نێودەوڵەتی لە هەرێمی کوردستان- عێراق ، بڕیاردرا بە دەرکردنی ڕێنمایی کردنەوەی لقی زانکۆی نێودەوڵەتی لە هەرێمی کوردستان- عێراق بەم شێوەیەی خوارەوە:-

ماددەی یەکەم: هەر زانکۆیەکی ئاست بەرز و ڕەسەن بە مەرجێك زانکۆی دایك لە نێو ریزبەندی زانکۆکانی جیهاندا ئاستی لە ریزبەندی (١٠٠٠) هەزارەمینی زانکۆکانی جیهان بێت لە هەمان ساڵی پێشکەشکردن بە پێی ئەو سیستەمەی ریزبەندی کە لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی دیاری دەکرێت، دەتوانێت پرۆپۆزەڵ پێشکەش بکات بۆ کردنەوەی لقی زانکۆکە لە هەرێمی کوردستان-عێراق، بە پێچەوانەوە ناتوانێت لقی زانکۆکە لە هەرێمی کوردستان بکرێتەوە.

ماددەی دووەم: لقی ئەم زانکۆ نێودەوڵەتیانە یاسای وڵاتی زانکۆی دایک بەسەریان جێبەجێدەکرێت لەگەڵ ڕەچاوکردنی یاسا و ڕێنماییەکانی هەرێمی کوردستان و ماددە هاتووەکانی ئەم ڕێنماییە.

ماددەی سێیەم: دەستەی ئەمنیدارانی زانکۆی دایک سەرپەرشتی ئەم لقی زانکۆ نێودەوڵەتیانە لە هەرێمی کوردستان دەکات.

ماددەی چوارەم: لقی ئەم زانکۆ نێودەوڵەتیانە لە هەرێمی کوردستان کەسایەتی یاسایی مەعنەویان هەیە.

ماددەی پێنجەم : ئامادەکردنی پرۆپۆزەڵی کردنەوەی لقی زانکۆی تایبەت:

سەرۆکایەتی زانکۆی دایك پێویستە پرۆپۆزەڵێکی زانستی دەربارەی پرۆژەکە پێشکەش بکەن و ئەم زانیاریانەی خوارەوە لەخۆ بگرێت:

١. پێویستە ڕوئیا و پەیام و ئامانجەکانی پرۆژەکە بە شێوازێکی ورد و ڕوون و مەنهەجی دیاری بکرێت.
٢. پلانی ستراتیجی و میکانیزمی جێبەجێکردن و پلانی چارەسەرکردنی گرفت و بەربەستەکان دیاری بکرێت.
٣. پەیکەری کارگێڕی و ئەنجومەنەکانی بەڕێوەبردن و ئەرک و بەرپرسیارێتیەکان دەستنیشان بکرێت.
٤. دیاریکردنی سیستمی بەڕێوەبردن و سەرکردایەتیکردنی دامەزراوەکە و میکانیزمی چەسپاندنی شەفافیەت و دەرفەتی یەکسان و بنەماکانی دادپەروەری کۆمەڵایەتی.
٥. داڕشتنی پرۆگرام و یەکەکانی خوێندن و چوارچێوەی بڕوانامەکان و ئاکامەکانی پرۆسەی خوێندن و فێرکردن بە جۆرێک کە گونجاو بێت لەگەڵ سیستمە کارپێکراوە جیهانییەکان، بەتایبەت سیستمی بۆڵۆنیا.

٦. داڕشتنی پلانی گونجاو بۆ هەڵسەنگاندنی ئاکامەکانی پرۆسەی خوێندن و فێرکردن لە ڕێگای هەڵسەنگاندنی بەردەوام بۆ ئاستی فێربوون و ئاستی مامۆستایان و بەدواداچوونی دەرچوان.

٧. داڕشتنی پلانی گونجاو بۆ پەرەپێدانی بەردەوامی پرۆگرامەکان.

٨. پێشکەشکردنی وردەکاری میکانیزمی جێبەجێکردنی بنەماکانی دڵنیایی جۆری پرۆسەی خوێندن و فێرکردن و توێژینەوە.

٩. پێشکەشکردنی میکانیزمی کارکردن بۆ بەدەستهێنانی متمانەی نێودەوڵەتی بۆ پرۆگرامەکانی خوێندن.

١٠. وردەکاری توانا مرۆییەکان و ستافی ئەکادیمی و کارگێڕی و هونەری بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەکە و دیاریکردنی سیاسەتی گشتی ڕاکێشان و دامەزراندنی ستافی زانستی ناوخۆیی و نێودەوڵەتی.

١١. وردەکاری بینا و ژێرخان و سەرچاوە زانستییەکانی پێویست بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەکە.

١٢. دیاریکردنی بودجەی پێویست بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەکە و ڕونکردنەوەی پلان و سیاسەتی دارایی.

١٣. دیاریکردنی سیاسەتی گشتی پەیوەندییە نێوخۆیی و نێودەوڵەتییەکانی دامەزراوەکە، و دانانی میکانیزمی گونجاو بۆ بەردەوامبوونی پەیوەندی نێودەوڵەتی و پەیوەندی لەگەڵ کۆمەڵگە.

١٤. دانانی سیاسەتی گشتی توێژینەوەی زانستی و میکانیزمی گەشەپێدانی چالاکی توێژینەوە.

١٥. دیاریکردنی میکانیزمی پێویست بۆ جێبەجێکردنی دڵنیایی جۆری کارگێڕی.

ماددەی شەشەم : پێشکەشکردنی پرۆپۆزەڵ:

سەرۆکایەتی زانکۆی دایک بە نووسراوێکی فەرمی، پرۆپۆزەڵی ئامادەکراو لەگەڵ هەموو بەراییەکان پێشکەش بە (وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی/ سکرتاریەتی لیژنەی باڵای مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان) دەکات و بەپێی ڕێنماییەکان ڕسوماتی دارایی دیاریکراو بە وەزارەت دەدات.

ماددەی حەوتەم/ هەڵسەنگاندنی پرۆپۆزەڵ:

قۆناغی یەکەم: پرۆپۆزەڵی پێشکەشکراو، لە لایەن (لیژنەی باڵای مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان) خوێندنەوەی وردی بۆ ئەنجام دەدرێت و ڕاپۆرتی سەرەتایی لەبارەیەوە ئامادە دەکرێت و ڕاپۆرتەکە لەگەڵ وێنەیەک لە پرۆپۆزەڵی پیشکەشکراو لەگەڵ هەموو ئەندامانی لیژنەی مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان هاوبەش دەکرێت.

قۆناغی دووەم: دوای خوێندنەوە و هەڵسەنگاندنی پرۆپۆزەڵی پیشکەشکراو، خاوەنەکانی پرۆژەکە بانگهێشت دەکرێن بۆ کۆبوونەوەی فەرمی لەگەڵ (لیژنەی مۆڵەت پێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان) بۆ مەبەستی پیشکەشکردنی (پریزێنتەیشنێک) دەربارەی پرۆژەکە، لە کۆبوونەوەکەدا دەرفەت دەدرێتە خاوەن پرۆژەکان کە بە وردی باس لە پلان و وردەکارییەکانی پرۆپۆزەڵەکە بکەن و لەلایەن ئەندامانی لیژنە گفتوگۆی زانستی وردیان لەگەڵ ئەنجام دەدرێت.

قۆناغی سێهەم: لیژنەی مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان گفتوگۆی کۆتایی دەربارەی پرۆژەکە دەکەن و لە کاتی پێویستدا کەسانی پسپۆڕ یان لیژنەی لاوەکی تەکنیکی پێکدەهێنن بۆ هەڵسەنگاندنی وردی لایەنە زانستیی و تەکنیکییەکانی پرۆژەکە.

قۆناغی چوارهەم: لیژنەی مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان کۆنووسی کۆتایی ئامادە دەکات و پیشکەشی بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی دەکرێت بۆ مەبەستی پەسەندکردنی.

- **بڕیاری کۆتایی کردنەوەی لقی زانکۆی نێودەوڵەتیەکە:** بە پێی یاسای ژمارە (٢) ی ساڵی (٢٠١٣) ی زانکۆ تایبەتەکان، لە کاتی داواکاری کردنەوەی لقی زانکۆی نێودەوڵەتیەکە، دوای پەسەندکردنی کۆنووسی کۆتایی لیژنە لە لایەن بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا و

توێژینەوەی زانستی، پرۆژەکە ئاراستەی ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی دەکرێت بۆ مەبەستی ئەنجامدانی گفتوگۆ و پەسەندکردنی، لە حاڵەتی پەسەندکردنی لە لایەن ئەنجومەنی وەزارەت، دواجار پرۆژەکە ئاراستەی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران دەکرێت بۆ پەسەندکردنی کۆتایی.

ماددەی هەشتەم: ئەو داوا دادگایانەی پەیوەستن بە لقی ئەم زانکۆ نێودەوڵەتیانە لە هەرێمی کوردستان دەخرێتە ژێر دەسەلاتی دادگاکانی هەرێمی کوردستان.

ماددەی نۆیەم: مەرجە گشتییەکان:

١. ستافی وانەوتنەوە لە لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە لە هەرێمی کورستان، مەرجە بە لایەنی کەم (٥٠%)ی ستافی نێودەوڵەتی بێت.
٢. پێویستە ژێرخان و پێداویستی زانستی لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە لە هەرێمی کوردستان بە هەمان ستانداردی زانکۆی دایک دەستەبەر بکرێت.
٣. لقی زانکۆکە دەبێت پابەند بێت بە پێدانی باج و رسومات بە پێی یاسا و رێنماییە کارپێراوەکانی هەرێمی کوردستان.
٤. پێویستە لقی زانکۆکە هاوشێوەی زانکۆی دایک متمانەی نێودەوڵەتی هەبێت.
٥. پرۆسەی دڵنیایی جۆری و متمانەبەخشین و سیستمی بەڕێوەبردن لە لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە لە هەرێمی کورستان، بە هەمان مەرج و رێنمایی زانکۆی دایک دەبێت.
٦. مەرج و رێنمایی وەرگرتنی قوتابی/خوێندکار لە لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە لە هەرێمی کورستان ، هەمان مەرج و رێنمایی زانکۆی دایک دەبێت، بۆیە مەرجە لە کاتی پێشکەشکردنی پرۆپۆزەلی کردنەوەی لقی زانکۆی دایك وێنەیەك لە رێنمایی وەرگرتنی قوتابی/خوێندکاری زانکۆی دایك لە هەر بەشێکی زانستی کە پێشنیاز دەکرێت بۆ ئەوەی لە هەرێمی کوردستان بکرێتەوە لەگەڵ پرۆپۆزەلەکە هاوپێچ بکرێت.
٧. پرۆگرامی خوێندنی بەشەکان لە لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە لە هەرێمی کورستان، هەمان پرۆگرامی خوێندنی بەشەکانی زانکۆی دایك دەبێت، بۆیە مەرجە لە کاتی پێشکەشکردنی پرۆپۆزەڵی کردنەوەی لقی زانکۆی دایك وێنەیەك لە پرۆگرامی خوێندنی بەشەکانی زانکۆی دایك لە هەر بەشێکی زانستی کە دەیانەوێت لە هەرێمی کوردستان بکرێتەوە لەگەڵ پرۆپۆزەڵەکە هاوپێچ بکرێت.
٨. لە کاتی دانانی پرۆگرام، پێویستە رەچاوی بازاڕی کاری هەرێمی کوردستان بکرێت.
٩. پلانی وەرگرتنی قوتابیان/خوێندکاران لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی دیاری دەکرێت و پەسەند دەکرێت.
١٠. مۆڵەت دان بە کردنەوەی بەشی زانستی و کۆلێژ/ فاکەڵتی لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی/ لیژنەی باڵای مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشینی زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکان دەبێت.
١١. سەرۆکی زانکۆ و راگری کۆلێژ لە لایەن لقی زانکۆکە لە هەرێمی کوردستان پێشنیار دەکرێت و لە لایەن وەزارەت پەسەند دەکرێت بە پێی رێنمایی زانکۆی دایك.
١٢. واباشترە سەرۆکی لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە هەڵگری رەگەزنامەی وڵاتی زانکۆی دایك بێت.

١٣. پۆستی سەرۆکی لقی زانکۆ دەبێت لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی بانگەوازی بۆ بکرێت و هەمان مەرج و ڕێنماییەکانی زانکۆی دایکی بەسەردا جێبەجێ دەکرێت.

١٤. ئەگەر زانکۆی دایك ویستی لقی تر لە شارێکی دیکەی هەرێمی کوردستان بکاتەوە، پێویستە دووبارە پرۆپۆزەل پێشکەش بکات بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان.

١٥. لقی ئەو زانکۆ نێودەوڵەتیانەی کە لە هەرێمی کوردستان پێش دەرچوونی ئەم ڕێنماییە کراونەتەوە، مەرجە لە سەرەتای ساڵی داهاتووی خوێندن (٢٠١٩-٢٠٢٠) خۆیان لەگەڵ ناوەرۆکی ئەم ڕێنماییە بگونجێنن.

١٦. پێویستە دۆکیومێنتەکانی بڕوانامەی ئامادەیی قوتابیانی ناوخۆیی و نێودەوڵەتی لەلایەن وەزارەتی پەروەردەی هەرێمی کوردستان وردبینی و یەکسانکردنی بۆ بکرێت.

١٧. لە حاڵەتێکدا ئەگەر زانکۆی دایک پەیوەندی بە لقی زانکۆکە لە هەرێمی کوردستان پچڕا، یان لقی زانکۆکە لە هەرێمی کوردستان پەیوەندی لەگەڵ زانکۆی دایک پچڕا، ئەوا وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان مۆڵەتی کردنەوەی لقی زانکۆکە لە هەرێمی کوردستان هەڵدەوەشێنێتەوە و چارەسەری گونجاوی یاسایی و زانستی بۆ قوتابیان و خوێندکاران دەستنیشان دەکات.

١٨. مەرجە لە وێبسایتی سەرەکی زانکۆی دایک ئاماژە بە هەبوونی لقی زانکۆ نێودەوڵەتیەکە لە هەرێمی کوردستان بدرێت.

هۆیەکانی دەرچوونی ئەم ڕێنماییە

لە پێناو ڕەخساندنی هەلی وەبەرهێنان لە بواری خوێندنی باڵا و هاندانی زانکۆ پێشکەوتووەکانی جیهان بۆ کردنەوەی لقی زانکۆکانیان لە هەرێمی کوردستان و بەرزکردنەوەی ئاستی زانستی و دروستکردنی کێبرکێی زانستی، وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ڕێنمایی کردنەوەی لقی زانکۆی نێودەوڵەتی لە هەرێمی کوردستان-عێراق دەرکرد، ئامانج لەم ڕێنماییە بریتیە لە ڕەخساندنی هەلی خوێندنی زیاتر بۆ قوتابیانی هەرێمی کوردستان و نێودەوڵەتی بە ڕەچاوکردنی پرۆسەی بەرزڕاگرتنی کواڵیتی خوێندن.

د.یوسف گۆران
وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی

<u>وێنەیەک بۆ:-</u>

- نووسینگەی بەڕێز جەنابی وەزیر/ بۆ زانین/ لەگەل ڕێزدا.
- وەزارەتی داد / ڕۆژنامەی وە قایعی کوردستان/ تکایە بۆ بڵاوکردنەوەی / لەگەڵ ریزدا.
- نووسینگەی بەڕێزان ڕاوێژکارانی جەنابی وەزیر / بۆ زانین / لەگەڵ ریزدا.
- سەرۆکایەتی گشت زانکۆ حکومیەکانی هەرێمی کوردستان/ بۆ زانین / لەگەڵ ڕێزدا.
- سەرۆکایەتی گشت زانکۆ و پەیمانگە تایبەتەکانی هەرێمی کوردستان/ بۆ زانین / لەگەڵ ڕێزدا.
- ئەنجومەنی کوردستان بۆ پسپۆرییە پزیشکییەکان/ بۆ زانین / لەگەڵ ڕێزدا.
- دەستەی کوردستانی بۆ دراساتی ستراتیجی و توێژینەوەی زانستی/ بۆ زانین / لەگەڵ ڕێزدا.
- گشت فەرمانگەکانی دیوانی وەزارەت/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/لەگەڵ ڕێزدا.
- لیژنەی باڵای مۆڵەتپێدان و متمانەبەخشین/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوەبەرایەتی خوێندنی تایبەت/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی ، لەگەڵ بەراییەکان .
- دەرکردە خولاو .